

[Niels Pedersen.]

Forligsmægling blev indført i dansk lovgivning for 156 år siden af en enevoldskonge. Han indførte det, fordi han ville søge at få så mange sager som muligt forligt, inden de kom for retten, for dengang var det jo ikke alene sagførerne, men også de sportellønnede dommere, som var interesseret i, at så mange sager som muligt kom for retten; det var jo det, de levede af. Det var tvungen forligsmægling, man indførte, og det står udtrykkeligt i loven, at ikke dommere eller fuldmægtige eller sagførere, men lægmænd skulle være forligsmæglere; det skulle være mænd med livserfaring og med kendskab til folk og deres levevilkår. Trods gentagne forsøg på at få tvungen forligsmægling ud af retsplejeloven har man beholdt denne lovgivning indtil nu; også ved den store revision af retsplejeloven i 1916 beholdt man forligsmæglingsinstitutionen. Men udviklingen i vort folkeliv har dog ført med sig, at tiden på mange måder er løbet fra forligsmæglingen. Ved forordningen af 1795 blev det bestemt, at de to parter skulle møde personlig, og kun ved lovligt forfald kunne en god mand sendes som fuldmægtig; i § 38 stod det udtrykkeligt, at det var forbudt enten at medtage eller i sit sted at sende prokuratorer til at forhandle i kommissionen.

Det var og bør være ånden i hele forligsmæglingen, at det er lægfolk, der møder, og at parterne møder hver for sig og giver en fremstilling af deres sag. Forligskommissærerne er jo jævne mænd med erfaring i erhvervslivet og ofte i det kommunale liv; det er mænd, der er kendt og agtet i deres kredse. Det er min opfattelse, at landsfaderen så rigtigt i 1795. Hvis forligsmægling var blevet praktiseret, som det var tanken dengang, ville dens opretholdelse også i dag være på sin plads, og der havde ikke i dag i vort høje folketing foreligget forslag om dens ophævelse, men man er efterhånden gået bort fra, at parterne møder personligt; både klageren og indklagede møder ved deres sagførere eller rettere ved et hos sagføreren ansat menneske, ofte en af sagførerens kontordamer; ja, der var endog en, der skrev i „Ugeskrift for Retsvæsen“, at det ikke sjældent var et nylig konfirmeret pigebarn, der mødte. Jeg har også hørt, at der skulle være eksempler på, at forligskommissærerne

på timebetaling lejer en stedfortræder til at møde for sig i kommissionen. På den måde bliver kommissionerne jo noget andet end det, som de skulle være; derfor har forligsmæglingen tabt det meste af sin betydning, og det synes, som om den er overflødig og derfor bør afskaffes. Jeg talte forleden med en forligskommissær, som fortalte mig, at i hans forligskommission forligte man 70 pct. af sagerne, når den indklagede mødte personlig. Ja, det er der, tampen brænder: de indklagede møder ikke personlig i forligskommissionen; hvis de gjorde det, ville langt flere sager blive forligt.

Det er i udvalgets betænkning anført, at forligskommissærernes indsats i den væsentligste del af de forligte inkassationsager alene har bestået i at søge tilvejebragt henstand med betalingen af det krævede beløb eller en afdragsordning for skyldneren. Deri ser jeg kun noget godt. Det ærede medlem hr. Steen var inde på, at forligskommissærerne jo var gamle mænd; ja, de fleste af dem er jo så gamle, at der ikke, som det ærede medlem fru Erna Sørensen sagde, bør ydes dem nogen erstatning eller nogen pension, når de går af, thi de er jo allesammen — eller de fleste af dem — over pensionsalderen. Disse gamle erfarne forligskommissærer har jo dog indhøstet mere livserfaring og er derfor bedre egnede til at mægle end en ung jurist, der sidder i dommerstolen. Jeg forklejner ikke hans kvalifikation, men han har ofte mere lovparagraffer end livserfaring og kendskab til det praktiske livs forhold i hovedet.

Jeg er også betænkelig ved de økonomiske virkninger af forligskommissionernes ophævelse. Jeg tror ikke, det bliver billigere for dem, der rejser retssager, eller for de indklagede. I de mindre retskredse forøges arbejdet måske ikke så meget, at der kommer ekstra udgifter ved forligskommissionernes ophævelse, men i de større byer er jeg bange for, at resultatet bliver, at der skal ansættes flere folk på retskontorerne. Den nuværende forligsmægling har næsten hvilet i sig selv. I Aarhus har de to forligskommissærer haft 8 000—9 000 kr. årlig til deling. Hvis der i stedet for disse to sportellønnede skal ansættes en eller flere fastlønnede, vil det blive betydeligt dyrere.

I andet afsnit af det foreliggende lovforslag, § 2, finder jeg det meget betimeligt,